

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันผู้ใช้งบการเงินมีหลายกลุ่มอันได้แก่ ผู้ซื้อขายหุ้นรายช่อกไปจนถึงผู้ซื้อขายหุ้นรายใหญ่ เจ้าหนี้และแหล่งเงินกู้ต่างๆ หน่วยงานราชการเช่นสรรพากร อาจารย์ นักศึกษาที่ต้องการศึกษางบการเงิน และคู่แข่งชั้นทางการค้า บุคคลเหล่านี้ต่างใช้งบการเงินเพื่อการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ในการตัดสินใจเพื่อการลงทุนทางธุรกิจ ข้อมูลทางบัญชีจึงเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่ายดังนั้นการจัดทำและเสนอข้อมูลทางบัญชีจึงเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำไปวิเคราะห์ งบการเงินที่ดีควรสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นการศึกษาวิธีการและผลกระทบต่างๆของการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้นนำไปสู่การเลือกลงทุนและให้กู้ยืมแก่กิจการที่มีผลการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือ สร้างผลตอบแทนที่ดีแก่ผู้ลงทุนและมีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้

ข้อมูลทางการบัญชีเกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลนอกจากนี้ปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบไปด้วยสภาพทางเศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง และสภาพสังคม ต่างก็มีผลกระทบต่อการบัญชีอย่างมากตลอดเวลา แท้จริงแล้วข้อมูลทางการบัญชีไม่ได้เพียงเป็นผลผลิตของสิ่งแวดล้อมทางการบัญชีเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวการหลักที่ผลักดันให้เกิดระบบเศรษฐกิจ และการสร้างกฎหมายขึ้นมารองรับแนวทางการปฏิบัติทางบัญชี ข้อมูลทางการบัญชีทำให้เกิดการวางแผน การควบคุม การบริหารทรัพยากรทางการเงิน การกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินของกิจการ ตลอดจนการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ

การนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีอย่างถูกต้องจึงมีคุณค่าและมีความสำคัญกว่ารูปแบบทางกฎหมาย เพราะข้อมูลที่เปิดเผยอย่างโปร่งใส แสดงฐานะการดำเนินงานของกิจการอย่างเที่ยงตรง จะช่วยสร้างความเชื่อถือต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร สถาบันการเงินกลุ่มเงินทุน เงินทุนหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ มีบทบาทมากต่อระบบเศรษฐกิจ ผลประกอบการของสถาบันจึงอยู่ในความสนใจของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และคณะกรรมการกำกับและควบคุมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทำให้สถาบันการเงินได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในด้านความอยู่รอดของธุรกิจของตน จึงเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเลขทางการบัญชีและข้อมูลต่างๆ วัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวเลขและข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินแสดงฐานะที่มั่นคงขององค์กรจูงใจบุคคลภายนอกให้เข้ามาลงทุน นอกจากนี้การขาด

จริยธรรมทางธุรกิจก็เป็นเหตุให้ผู้บริหารขาดสำนึกชอบต่อบุคคลภายนอก จึงคาดหวังเพียงกำไรที่จำต้องตอบสนองด้วยการใช้กลลวงทางบัญชีเพื่อระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์ให้ได้จำนวนมากจากการขายหุ้น เพิ่มทุน และสร้างผลตอบแทนในรูปแบบโบนัสเงินเดือน รวมไปถึงการผ่อนถ่ายเม็ดเงินออกไปยังธุรกิจในเครือ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกกันว่าการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน¹ (Creative Accounting) การตกแต่งตัวเลขในงบการเงินจะสร้างความคลาดเคลื่อนในตัวข้อมูลต่างๆ ในงบการเงินและความผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร² (Quality of Earning)

คุณภาพกำไร คือตัวเลขผลประกอบการหรือผลกำไรของกิจการ อันเกิดจากกิจกรรมทางธุรกิจที่ดำเนินการขึ้นในระหว่างปีตามรอบระยะเวลาบัญชี การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจจะต้องมีการเก็บรวบรวมตัวเลขผลการดำเนินงานและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของกิจการ คุณภาพกำไรที่ดีย่อมมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นว่า องค์กรมีการใช้หลักความระมัดระวังในการจัดทำตัวเลขกำไร และมีความสามารถในการสร้างกำไรที่จะเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสด นักวิเคราะห์ที่ใช้คุณภาพกำไรนี้ไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินว่ามีผลกระทบกับคุณภาพกำไรด้านใดบ้าง การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาวิธีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินที่เกิดขึ้นในธุรกิจ ที่เป็นสถาบันการเงินกลุ่มธุรกิจเงินทุน เงินทุนหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคุณภาพกำไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของสถาบันการเงินกลุ่มธุรกิจเงินทุน เงินทุนหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

¹ Kamel H.M. Naser. Creative Financial Accounting: Its nature and use.(London: Prentice Hall International Limited.,1993),pp.59

² วรศักดิ์ ทูมมานนท์.คุณรู้จัก Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?.(กรุงเทพฯ: ไอโอนิค อินเตอร์เทรด รีซอร์สเซส, 2545.) หน้า 19

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตั้งแต่ปี 2544 – 2546 ของสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 1 บริษัท จากกลุ่ม บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และธนาคารพาณิชย์ โดยมีบริษัทที่อยู่ในกลุ่มสถาบันการเงินทั้งสิ้น 44 บริษัท จำแนกเป็น

บริษัทเงินทุน	8	บริษัท
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	23	บริษัท
ธนาคารพาณิชย์	13	บริษัท

การศึกษานี้ใช้นามสมมติโดยเลือกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 500ล้านบาท ส่งงบการเงินแก่ตลาดหลักทรัพย์ และเผยแพร่ งบการเงินแก่สาธารณชน โดยบริษัทต้องไม่อยู่ในสถานะล้มละลาย หรือพิทักษ์ทรัพย์

การศึกษาและการเก็บข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บข้อมูลจากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของ สถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี 2544 – 2546 และเก็บข้อมูล จากเอกสารประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินของบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนกลุ่มละ 1 บริษัท โดยนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์และพิจารณาการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของแต่ละ กลุ่มกิจการ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้นำคำราทางวิชาการที่มีการกล่าวถึงการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน และคุณภาพกำไรประกอบการศึกษา

นิยามศัพท์

การตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน³ (Creative Accounting) หมายถึง กระบวนการปรับแต่งตัวเลข ทางบัญชี โดยการอาศัยการได้เปรียบของช่องโหว่หลักการบัญชีและทางเลือกต่างๆ ในการวัดมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชี เพื่อที่จะแปลงงบการเงินจากสิ่งที่ถูกต้อง ไปสู่สิ่งที่ผู้จัดทำต้องการจะ ให้เห็นในรายงานการเงิน

คุณภาพกำไร⁴ (Quality of Earning) หมายถึง ระดับความระมัดระวังที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำ ตัวเลขกำไรของบริษัท หรือกำไรที่มีคุณภาพที่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสด ที่เพียงพอต่อการ

³ วรศักดิ์ ทูมมานนท์. คุณรู้จัก Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง? (กรุงเทพฯ: ไอโอนิค อินเทอร์เน็ต ริชออสเซส, 2545.) หน้า 19

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 99

เปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และเป็นกำไรที่ได้มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นประจำรวมทั้งกิจกรรมที่มีนัยสำคัญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้คือ

1. เพื่อทราบถึงปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่เกิดจากการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการทางธุรกิจและนักวิเคราะห์สามารถวิเคราะห์งบการเงินที่ผ่านการตกแต่งตัวเลขได้อย่างถูกต้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved